

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindelicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1677. Soc. 138.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72313)

premus Eboræ Philosophiæ studentem. Cùm conscientiæ sanctitas miram ei pareret securitatem, mortis nuncium excepit hilaris, torusque divini voluntati conformatus.

P. Didacus
Rodericius.

8. P. Didacus Rodericius septuagenario major biduo post infectus est juvenem senex, patriâ Arrayolensis. Rexit Conimbricæ tirones, & Collegia Brigantium, ac Ulyssiponense, uti & tironum domicilium Ulyssipone. Verus sine dolo Israëlita. Genius ac mores intra legem prudentiæ candidissimi. Adeo deditus castigando corpori, ut Superiores modum adhiberint, ne ultra senectam & annos in seipsum adverteret.

Gaspar Lau-
rentius.

9. Ulyssipone in Domo Professa 6. Januarii Gaspar Laurentius optimus senex Coadjutor, natus in eadem urbe. Cùm apud nostros, tum externos magnum nomen, & sanctitatis opinionem non vulgarem illi adeptæ sunt egregiæ virtutes. Communicatio præprimis cum DEO: ante orientem solem iugebat horis aliquot ad orandum in templo. Ipsamet facies externa videbatur hominis, cujus erat mens divinarum rerum contemplationibus immobiliter adiecta. Manabat inde dulcissima quædam verborum affluentia de Deo, & virtutibus, sinceritas, mansuetudo, insignis in pauperes charitas, suique odium laudabile. Diem eundem, quem natalem habuit, sortitus est fatalem, ut dudum prædixerat.

P. Emmanuel
Marquius.

10. Conimbricæ 4. Februarii P. Emmanuel Marquius. Natus in oppido de S. Romano. Plures annos docuit linguam Græcam, & Hebræam, etiam dum navaret operam Theologiæ. Morbis vixit multum obnoxius, quos tulit invictâ patientiâ. Sic erant amans obedientiæ, ut, cùm vix posset sustinere se pedibus, dixerit, si vel sic affectum in Angolam mitterent, nunc gaudio magno, ne verbo quidem addito ad declinanda Majorum imperia. Prope mortem quæsit ex valetudinarii Præfecto, an illic essent sui calcei? eo, intra lectum esse, respondente: Bene est, inquit, permitte, vehementer lator. Allusit ad eos, qui parvi facientes Societatem, ad quam vocati fuerant, calceos exiunt ad januam communem, ibique relinquunt sumentes indumenta sacularia.

Annus 1677. Soc. 138.

Fundatur
Collegium
D. Xaverii
Ulyssipone.

TAmetsi Ulyssipone Regium D. Antonii habeamus Collegium, amplum scholis, & facultatum studiis; pluribus tamen eget urbestanta. Nec enim commodè juvenus ex locis tam disitis in unum potest consuere; neque, si posset, tantam multitudinem aula caperent. Idcirco, quanquam Reges prohibuerint aperiri alia Gymnasia Latinitatis, præter nostra, dissimulatum est. Ulyssipone ad Orientem regio est, Alfamam nunc vocant. Ea pars urbis apud antiquos Ulyssipo fuit, nam amplitudo, longitudo, & ambitus, quo nunc gaudet, accrevit annis labentibus Alfamensi regioni. Ea pars Ulyssiponis, quamvis sit instar magnæ urbis, vix habet coenobium Canonicorum Regularium S. Augustini, unde populus haurire possit aliquid instructionis.

2. Hanc veluti solitudinem suæ regionis perpendens Georgius Fernandus Villanova, vir nobilis, pius, dives, & sine hærede, condens testamentum, sua bona reliquit Societati ad fundandum in Alfama Collegium, dicandumque S. Xaverio. Obiit Fernandus 7. Martii hujus anni. Aperto testamento, inventum est, injungi Societati Gymnasia tria, unum pro pueris elementaris, aliud pro studentibus Latinitati, tertium pro navigandi arte explicanda, sed hoc pro streum non nisi diebus festis horis vespertinis. Rogavit, ut Collegium esset vel ad habitationem Patrum Tertiariorum, vel aliorum, qui, æstivo, & hyemali tempore exceptis, discurrerent missiones obeundo per diocesim Ulyssiponensem. Porro legavit 150. cruciatis monetæ Lusitanæ dandos annis singulis Operariis Sinentibus.

3. Adit

3. Aditâ hæreditate, petivimus facultatem ad novum Collegium condendum ab Principe gubernante. Suis Consiliariis negotium commisit. Multi contraxerunt, causantes, jam habere Societatem domos quatuor Ulyssipone, necessarias non esse plures. Aderat Dux Cadavalensis rebus nostris semper amicus, cujus fuit judicium, non solum debere concedi facultatem ad id Collegium, sed etiam ut Societas fundet Collegia in singulis regionibus, vicis, & urbis plateis ob commune bonum, & utilitatem ex nostris laboribus juventuti, & omnibus provenientem. Habitâ veniâ duo de nostris in Alfamam migrarunt; ibidem modò subsistunt quatuor, dum non erigitur ædificium, empto solo competenti. Hactenus alia, atque alia obstacula, quò minus surgat, impediêre.

4. Octodecim electissimi operarii in Indiam transportati sunt, tribus excepti, Lusitani omnes. Nostros gubernabat venerabilis vir Gaspar Alphonfus, qui venerat Romam Procurator, & revertebatur nominatus Episcopus Meliaporensis, in qua dignitate vixit, & obiit sanctissimè. Conscenderunt navem dictam à S. Petro; in eadem vehebatur Petrus Almeyda novus Indiæ Prorex. Aprilis 19. egressi sunt Tagum. Octobris 28. Goam adventarunt. Quamvis diuturna fuerit navigatio, non est inter infestas numeranda. Pervenere sospites nostri omnes, non infestârunt turbam, ut crebrò contingit, morbi. Juvit plurimum Domni Roderici providentia, qui expertus aliis navigationibus, noluit conscendi navem ab ullo ex criminosis Ulyssiponensium, aut aliorum carcerum. Ajebat enim ex hac sæce hominum oriri plerumque, ac vulgari in navibus Indicis morbos. Præterea ejusdem dynastæ vigilans cura & rigor summam pacem conservavit inter vectores, milites, & nautas.

5. Hæc omnia fecere locum pietati. Legebantur libri pii, exterminatis profanis. Nemo audebat tesseris ludere. Erant frequentes ad vitæ honestatem nostrorum exhortationes. Concurrerant ad eluendas per confessionem animas. Nocte veniente divisi in stationes novem alternis vocibus cantabant tertiam rosarii partem. Effulsit singulariter charitas P. Philippi Fairæ Itali; propterea non alio, quàm Sancti nomine vocabatur. Duos reduxit hæreticos.

6. Conimbricæ 7. Januarii hanc lucem deferuit P. Dominicus Cardoso Obiit P. Dominicus Cardoso. natus Sandii in diocesi Lamecensi. Missus ad Angolam pluribus annis inter assidua vitæ pericula vixit in regno Congensi, dum Hollandi tenuere arcem Loandæ. Mirum fuit, quòd cum Rex non occiderit: id conatus est ipsi dono mittens vinum toxico medicatum ad peragendum missæ sacrificium. Quamvis enim Rex optaret ejus mortem, author tamen volebat dici. Sed, cognitâ fraude, periculum vitavit. Recuperatâ Loandâ, migravit in Brasiliam, ubi ex concessione majorum, nam erat Coadjutor spiritualis, studuit Philosophiæ, & uno anno Theologiæ, quam restitutus Lusitaniæ, absolvit Conimbricæ, & nuncupavit professionem solemnem. Plurimus erat in audiendis ad confessionem accedentibus. Multas ægitudines tulit patientissimè.

7. Ibidem calendis Augusti corpore laxatus est septuagenario major P. Franciscus Teixeira, natus Arrisânæ de Sousa. Multos annos docuit Theologiam Conimbricæ. Dum occupatur hujusmodi magisterio, adivit exercitum, quem regebat in Beirensi Provincia Fernandus Tellus Menesius, ut in spiritu juvaret milites. Nimio labore morbum contraxit, unde amisit audiendi usum. Reliquam vitam transegit deditus orationi, aliisque piis exercitationibus. Diebus sacris obtinendo Jubileo, rogavit æditum, quando nequibat audire confitentes, vocaret ad impertiendum populo sacrum panem. Quamquam surdus, semper assisibat concionibus in templo, & domesticis adhortationibus, ut observaret regulam id præscribentem. Flammatis ardebat desideriis divinam intuituendi faciem: id suspiria tanquam expugnando Coelo missa significarunt.

8. Septuagenario pariter major Ulyssipone in domo tironum de vita exivit P. Christophorus Azevedus, in oppido S. Martini de Mauris natus. Aliquot annos excoluit Lusitanos in Mazagonia. post alios magistratus rexit Ebo-
rense Collegium, & Academiam. Præter mores innocuos erat illi in subditos af-

Antonius Franco.

Z z z

fabi-

fabilitas, supra quam dici potest, amabilis: de nullo diffidebat, Multam impendit operam volutandis, & notandis Sanctorum Patrum scriptis, cum ad sacras conciones, tum ad recreandam eorum sententiis animam. Elucebat in ejus factis, & verbis prudens & religiosa sinceritas. Acerbas ægritudines æquo animo perpessus est.

Fructus operationum
Domus Professæ,

9. Inter multa præclara, quæ sunt quotidiana Domui Professæ Ulyssiponensi, hoc anno junxit Christiano gregi plurimos Mauros. Nam capti eorum navi, sacerdotes nostri curas applicuerunt ad illos veræ fidei lumine collustrandos. Magna pars abjecit Mahumeticas superstitiones. Protasius æthiops naturâ ferocissimus resti damnatus nullis adduci potuit suasionibus, ut animæ fordes per confessionem detergeret. Igitur Judicum imperio rapitur ad locum supplicii. Noster viæ comes in Regiam convolat, exponit Principi hominis duriem. Reus ex itinere in carcerem retrahitur. Post dies aliquot tantum sacerdos institit, ut expiata conscientia subierit furcam. Monachus sine habitu erat in publico carcere; ab annis duobus non accessit ad Confessarii pedes; emollius à nostro, ut conceptum animæ virus per homologesim evomeret.

Incrementa
Collegii Eborensis.

10. Ab anno 1674. regebat Eborensē Collegium P. Emmanuel Ludovicus, domo Bejenfis, è cujus gubernio multa Collegium cepit incrementa. Ille magnis expensis, & non minori felicitate, factò intra septem pomario à nomine S. Ignatii nuncupato, per fornices, & canales subterraneos, subter fundamenta Collegii à Purificatione apertos, aquam perennem derivavit ex profundo puteo in medio ædificii ad stagnum in pomario elaboratum. Idem in villa suburbana, quæ dicitur Valbonia, venâ perennis aquæ inventâ, pulchrum adornavit fontem D. Xaverio dicatum. Aulam præcipuam Academiæ litterariis agibus destinatam nobili picturâ variavit totam, effecitque pulcherrimam. Collegii laquearia, putrescentibus jam tabulis avulsis, vestire cœpit fornicibus, initio sumpto à pergula januæ communis.

Annus 1678. Soc. 139.

Congregatio
Provinciæ,

Locatur Eucharistia in
Eborensi
tirocinio.

Primus lapis
templi Portalegrensis
Collegii.

Missiones.

1. Universæ Provinciæ conventu Ulyssipone coacto, elegerunt suffragatores Procuratorem Romam iturum P. Franciscum Lopium, Rectorem Elvensensem, qui successit in Assistentis munere Patri Antamo Gonsalvio nimium senis, & morbo. In sacello Eborensis tirocinii locatum est Eucharistiæ tabernaculum 6. Januarii. Solemnitatem auxere poemata diversi metri ad id parata à nostris Junioribus, & appensa in lateribus sacelli. Regebat tirones P. Antonius Coutus Ulyssiponensis. Emit censum perpetuæ lampadi nutriendæ. Idem Magister curavit, amoto laqueari putrido, fornice sacellum contegi.

2. Portalegræ 8. Maji positus est primus lapis templo Collegii, Rectore P. Michaële Diasio, qui venerat à regendis Eboræ tironibus. Reperit vel ob incuriam non excusandam, vel ob domus inopiam plurima Sanctorum ossa condita in arca sine ullis ornamentis. Prima ejus cura fuit, sic illa exornare, ut cum debita decencia exponi possent. Huic pio operi & patrocinio Sanctorum tribuit Michaël incrementa, quæ deinde habuit Collegium: nam ex eo tempore, cum antea premeretur rerum penuriâ, & angustiis rei domesticæ, cœpit augeri, & in dies melius habuit. Tectum vetusti templi egebat instauratione; sed prudentius visum est Rectori illud dejicere, servato tantum majori sacello ad ministrariâ, & initium facere templo novo.

3. Per insulam Fayalensem sacerdotes duo sunt peregrinati. E Madeirensi Collegio P. Josephus de Fontibus cum socio non sacerdote navigavit ad parvam insulam, ob infrequentiam desertam vocant: distat à Madera in Austrum leucis novem; ejus longitudo leucas tres, latitudo mediam habet: defenditur à præcis rupibus, & præaltis. Solum aditur duplici viâ valde difficili, unde rotatis lapidibus pauci numerosam multitudinem arcent ab accessu. Id propter